

Tidsindstilling?

RSS-abonnement i iGoogle:

Redaktion: Bjørn Andersen

Artiklen til print:

Den norske tragedie

Hvor er det trist ... Så mange mennesker, så mange *unge* mennesker har måttet lade livet for én mands skyld.

Det skete ikke langt væk, ikke under fremmede himmelstrøg, men hos os - i et nordisk land.

Gerningsmanden var ikke en terrorist udefra, men en *forklædt* nordmand der først lod en bombe gå i Oslo ... og *dernæst* tog til Utøya hvor han dræbte så mange forsvarsløse unge mennesker som han kunne.

Anders Behring Breivik hedder han, denne korsfarer udi egen indbildning.

Terror har mange ansigter, men Breivik's er ét af de mest grupvækkende, en kæltrings ansigt.

* * *

Terror har et modsvar - demokrati og åbenhed.

Ikke at dette modsvar kan forhindre terror i alle tilfælde. Men demokrati og åbenhed er en grundlæggende forudsætning for enhver samfundsmæssig aktivitet - hvor *vi* står i historien.

Norske Jens Stoltenberg og adskillige nordmænd har sagt det. Alle har de følt sig stærkt ramt af tragedien, og alle er de trådt op og har sagt: Vi vil *ikke* lade os kue eller skræmme. Vi vil ikke have *mindre* demokrati og åbenhed, men *mere*. De har alle vidst at terror som dén der blev udløst den 22. juli vil kunne indtræffe igen ... også i et nordisk land.

* * *

Selv om vi - vejen rundt - står sammen om det nordiske demokrati og den nordiske åbenhed, kan der være god grund til at overveje situationen nærmere. Ikke *for at* stramme op på debatten, ikke for at *springe* til den ene eller anden konklusion, men først og fremmest for at tænke tingene grundigt igennem.

Først må vi *huske* præcis hvad der skete. Vi må huske alle der blev dræbt og alle der blev såret på legeme og sjæl.

Vi må huske hvem der var gerningsmanden, hvordan han - minutiøst og uempatisk - forfulgte sine mål - der på grotesk måde var begrundet med vores demokrati og åbenhed. Og vi må finde ud af om han havde partnere.

Vi må ikke fortrænge *noget*, men bistå hinanden med viden og med at blive klogere.

* * *

Præsten og journalisten Sørine Gotfredsen er kommet gruelig galt afsted. Engageret som hun er og dybt berørt af den norske tragedie har hun sagt forskelligt på én gang; måske er hun alt for tidligt begyndt at spekulere på hvad der kunne have drevet Breivik til at gennemføre sin massakre. Ord som forklaring og forståelse er blevet brugt i debatten.

Hvis vi skal komme videre ... skulle vi måske skelne skarpt, dels mellem *hvad* der skete og *hvordan* det skete, og dels *hvorfor* det skete. Det har at gøre med at huske og at forklare, ikke med at forstå Breivik i betydningen at respektere eller at anerkende hans synspunkter eller handlinger.

* * *

Hvad Anders Behring Breivik gjorde må bære *hans* navn. Dermed kan vi *placere* hans handlinger og det specifikke ansvar for dem.

Dette er nødvendigt, ikke for at vi kan forstå Breivik i nogen respekterende forstand, men for at vi kan beskrive og forklare hans handlinger og på dén baggrund tage de forholdsregler vi mener er de mest hensigtsmæssige i respekt for det nordiske demokrati og den nordiske åbenhed og for at føre begge dele videre.

Men ved at placere handlingerne - så *éntydigt* - så pakker vi dem også ind ... og så opstår der en risiko for at tingene, dén slags terrorisme, kan ske igen på én eller anden måde. Den nordiske åbenhed til trods lykkedes det jo Anders Breivik at arbejde i det skjulte gennem mange år og til sidst at gennemføre sine grufulde og afskyvækkende handlinger.

Noget kunne derfor tyde på at vi ikke alene skal stå sammen om det nordiske demokrati og den nordiske åbenhed, men at vi også skal tænke - og handle - indsigtfuldt og kreativt.

* * *

Det er sket før at en enlig nordmand er gået op imod tingenes tilstand for énsidigt at sætte sine synspunkter igennem.

Povel Juel var engang kongelig amtmand, men kom uoverens med Kongen, Frederik 4.

Juel's sidste projekt bestod i at tilbyde Grønland til 'udlandet' - og dette førte til hans anholdelse, domfældelse og henrettelse på Nytorv i København den 8. marts 1723.

Nuomstunder ville man betegne ham som landsforræder, men dengang talte man om majestætsfornærmelse fordi han gik op imod den enevældige konges politiske interesser.

Holberg har nævnt Povel Juel (og har muligvis overværet henrettelsen af ham). Holberg hæftede sig, kort sagt, ved at Juel var en forskruet projektmager og at han stod alene blandt nordmænd.

Forholdene på Juel's, Holberg's og Frederik's tid var *meget* forskellige fra forholdene i dag. Forholdene var *så* forskellige at det ville være forkert at bruge fortiden til at forklare nutiden med.

Juel og Breivik har *intet* med hinanden at gøre.

Alle kommentarer og spørgsmål til dette nummer af holberg.nu vil være velkomne.

En kontaktmulighed kan findes øverst th. [i HTML-udgaven].
